

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Työttömien Keskusjärjestön mielestä lisäys on arveluttava. Miksi yli 60-vuotiaille, vammaisille ja pitkäaikaissairaille on eri vaatimustaso palkkatuelle kuin muille työttömille? Eikö näiden ryhmien ammatillisen osaamisen kehittäminen ole ihan yhtä tärkeää kuin muidenkin työttömien? Onko tämä mainittu joukko yhteismitallinen – samassa viiteryhässä ylipäätään? Stigmatisoiko tämä erityishuomio yli 60-vuotiaita työmarkkinoilla?

Jos osaamisen kehittämisen vaatimus on liian haastava toteuttaa käytännössä näillä palkkatukiehdolla, ehkä kannattaa luopua osaamisen vaatimuksesta kokonaan ja rakentaa palkkatuki työelämäosallisuuden lisäämisen pohjalta.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Työttömien Keskusjärjestö katsoo, että rajausta voidaan toteuttaa näinkin, kun tavoitteena on korvata nykyinen malli 30 %, 40 % ja 50 % palkkatuesta, mikä on perustunut työttömyyden kesto.

Työttömien Keskusjärjestö katsoo, että tämä rajausta kannattaa kirjata lakiin mahdollisimman suppeasti. Muotoiluna riittäisi, että työllisyysviranomaisen arvioi tapauskohtaisesti, miten palkkatuki voi edistää työttömien ammatillista osaamista ja parantaa mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Toivomme, että lakiin ei kirjata viranomaisen arviota, jossa työtön ei todennäköisesti työllisty avoimille työmarkkinoille jonkin aikaraamin sisällä ilman palkkatukea. Tällainen arvio alleviivaa palkkatukea toimenpiteenä, että jos on palkkatuella töissä, henkilö ei muuten työllistyisi. Vrt. diplomi/koulutustodistus sertifioi, että pätevä työmarkkinoille. Palkkatuki vastaavasti on viranomaisen tällä esityksellä sertifioi, että työtön ei todennäköisesti työllisty avoimille markkinoille.

Alla lakiesityksen ongelmakohta:

”Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja palkkatuetun työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.”

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Pykälän 3 § - ”ei vääristä kilpailua” -kriteeri vaatii perinpohjaisempaa analyysia. Tulee mainita, mihin lakiin viitataan. Jos lausuma jätetään tähän näin, niin voiko viranomaisen mielivaltaisesti tulkita kilpailun vääristämiseen liittyvät tilanteet? Uskaltavatko viranomaiset jatkossa myöntää palkkatukea ylipäätään millekään työnantajalle?

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Lomarahasta luopuminen helpottanee viranomaisten työtä, mutta heikentää etuutta. Jos lomaraha on hallintoviranomaisille ollut kompastuskivi, niin ehkä siitä on syytä luopua, mikäli palkkatukiudistus ylipäätään toteutetaan.

Huolenamme on, miten ammattiyhdistysliike suhtautuu asiaan yhdistyksissä, joissa lomaraha on TES:n mukainen etuus. Hyväksytäänkö, että lomaraha sisällytetään kuukausittaiseen palkkaan?

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista
- Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen
- Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

Yleinen palkkatuki selkeytyy näin, kun korvaustaso on helpommin ymmärrettävä sama 50 %. Kuitenkin 10 kk maksimikesto on heikennys nykyiseen 12 kk verrattuna. Saamme yleisesti palautetta siitä, että nykyinen 12 kk on liian lyhyt aika sekä palkkatukilaisen että työnantajan kannalta. Monissa asiantuntemusta vaativissa töissä tarvitaan aikaa, että kehittyä työssä kunnolla – etenkin, kun nykyisen palkkatuen ideana on kehittyä ammatillisesti palkkatukijakson aikana

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista
- Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

Alentuneesti työkykyisen palkkatuki on selvästi matalampi, mitä EU:n lainsäädäntö mahdollistaa (75 % palkkauskustannuksista). Kun palkkatuen määrään ei lasketa sivukuluja, todellisuudessa korvaustaso on pienempi kuin 70 prosenttia.

Esimerkki 1800 euron palkkauskustannuksilla.

$(1800 \text{ euron palkkakustannukset} / 1,23 \text{ sivukulut}) * 70 \% \text{ tuen määrä} = 1024 \text{ euron palkkatukikorvaus.}$

1024 euron palkkatukikorvaus / 1800 euron palkkauskustannuksilla = 56,9 % todellinen palkkauskustannusten korvaustaso.

Kysymyksemme on, onko tämä tuen taso riittävä suomalaisille avoimille työmarkkinoille? Suomalaisilla työpaikoilla on korkeat vaatimustasot ja suhteellisen korkeat työvoimakustannukset (jos kansainvälisesti vertaillaan). Mitä korkeammat työvoimakustannukset, sitä korkeammaksi nousevat myös työn tuottavuuden vaateet ja siten tuen tarve.

Tuen taso on vain 6,9 % korkeampi kuin nykyinen yleinen pitkäaikaistyöttömän palkkatuki.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Lakipykälä itsessään on Työttömien Keskusjärjestön mielestä ok huomioiden kuitenkin yllä mainitun kritiikin palkkatuen 10 kuukauden lyhyestä kestosta.

Onko mahdollista käyttää 1,23 sivukuluja myös työterveydestä aiheutuviin vapaaehtoiisiin sivukuluihin? Näiden kattaminen on joissakin yhdistyksissä haastavaa (ja etenkin nyt jatkossa 100 % palkkatuen pääpaino tulee olemaan pienissä yhdistyksissä, joilla on erittäin vähäistä tukea muutoin).

Katsomme, että erittäin merkittävänä ongelmana tässä lakiuudistuksessa on, mitä Suomessa tarkoitettaisiin jatkossa 100 % palkkatuen yhteyteen liitettävällä vaikutusarvioinnilla jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Lakiluonnoksessa on esitetty, että asetukseen kirjataan, että näiden kriteereiden tulee kaikkien täyttyä yhtäaikaisesti, jotta 100 % palkkatukea voitaisiin myöntää:

”1. Myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvo on alle 100 000 euroa vuodessa.

2. Tavaraita ja palveluita ei ole mahdollista tilata verkosta tai käyttää verkossa pois lukien tilanteet, joissa markkinointia tapahtuu verkossa, mutta tavara tulee noutaa tietyistä paikasta tai palvelu kuluttaa tietyssä paikassa.

3. Lähes kaikki tai kaikki asiakkaat ovat Suomessa asuvia henkilöitä tai Suomeen rekisteröityjä organisaatioita.

Tavaroiden ja palveluiden tarjoaminen tapahtuu vain yhden tai muutaman keskenään rajanaapureita olevan kunnan alueella. Yli 90 prosenttia asiakkaana olevista luonnollisista henkilöistä asuu ja asiakkaana olevista muista oikeushenkilöistä kotipaikka on em. toiminta-alueella tai jos toimintaa on vain yhden kunnan alueella, yli 90 prosenttia asiakkaana olevista luonnollisista henkilöistä asuu ja asiakkaana olevista muista oikeushenkilöistä kotipaikka on tämän kunnan ja sen naapurikuntien alueella.”

Mikäli ymmärsimme lakiesityksen kokonaisuuden oikein, (johon vaikuttaa myös ”13 § Muun tuen vaikutus palkkatukeen”), myytyihin tavaroihin ja palveluiden 100 000 euron vuodessa kokonaisuuteen laskettaisiin myös avustukset, kuten kuntien myöntävät avustukset kuntouttavaan työtoimintaan sekä palkkatuet. Entä kuntien myöntämät vuokratuet tms. muut vastaavat tuet? Logiikka antaisi ymmärtää, että kaikki julkiset tuet lasketaan ”myynteihin”. Pelkästään palkkatuen määrä itsessään mahdollistaa yhdistykseen/organisaatioon korkeintaan noin viisi (5) palkkatuetta henkilöä vuodessa.

Viiden palkkatukityöllistetyn vuosimalli romuttaa yhdistyspohjaisen työllisyyttä edistävän toiminnan

Viiden palkkatukityöllistetyn vuosimalli romuttaa kokonaan suomalaisen yhdistyspohjaisen yleishyödyllisen työllisyyttä edistävän toiminnan. Käytännössä moni yhdistys saa muutakin tukea, kuten työllisyyspoliittista avustusta, STEAn sekä OKM:n avustuksia, kuntouttavan työtoiminnan rahoitusta, kunnilta vuokratukea tai toiminta-avustusta, jäsenmaksuja ja myyntituloja vähävaraisille tarkoitetuista hyvinvointia lisäävistä toimista, kuten kierrätys-, ruokalatoiminta, kirpputorit sekä työpajojen tuotteet/palvelut. Näitä kaikkia tarvitaan, että yhdistykset ylipäätään voivat toimia ja tarjota työttömille monialaista työllistymisen tukea.

Mitään näistä toimista ei tehdä voittoa tavoittelevasti ja verottajalle tehdään erittely elinkeinotoiminnasta ja yleishyödyllisestä toiminnasta. Työttömien Keskusjärjestön jäsenistä kaikki yhdistykset ovat tietääksemme yleishyödyllisiä verottajan näkökulmasta. Niiden yhdistysten toiminta, jonka verottaja on katsonut elinkeinotoiminnaksi, on jouduttu joko heti keskeyttämään, tai ajan kuluessa lopettamaan tukitasojen pienennyttyä.

Elinkeinotoiminnan käsitteestä luopuessaan tietyllä tavalla ministeriö linjaa myös yleishyödyllisen toiminnan rajan hyvin tiukalle, mitä tulee valtion tukiin ja yhdistysten tarjoamaan toimintaan.

Tällä esityksellä menetetään tuhansia palkkatukityöpaikkoja. Menettäjinä ovat ne ihmiset, jotka ovat muutoinkin vaikeuksissa saada töitä avoimilta työmarkkinoilta. Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste (osuus työttömistä, jotka ovat palveluissa) on Työllisyyden kuntakoikeilun tietoportaalien mukaan noin 8 %. Eli pitkäaikaistyöttömät ovat muutoinkin syrjässä. Tällä esityksellä heikennetään pitkäaikaistyöttömien työllisyyttä ja osallisuutta entisestään.

Jäsenistössämme ihmetellään, eikö ole mitään merkitystä sillä, mitä tuloissa jää viivan alle? Ainoastaan avustusten ja myynnin arvo lasketaan? Jäsenkyselyymme 28 vastanneista yhdistyksistä palkkatuella työllistivät yli 5 henkilöä yli 11 yhdistystä. Näistä 9 yhdistystä joutuisi merkittävästi supistamaan toimintaansa.

Miten yhdistystoiminta vääristää Euroopan maiden välistä kilpailua?

Työttömien Keskusjärjestö ihmettelee lakiesityksen rankkaa rajausta palkkatukisäädöksiin siinäkin mielessä, että tietoomme ei ole tullut mitään tahoja, joka väittäisi, että Euroopan maiden välistä kilpailua vääristetään. Väite olisi joka tapauksessa täysin absurdi, sillä jäsenyhdistyksemme toimivat paikallisesti ja yleensä sellaisilla alueilla paikallisesti, ettei yhdistysten toiminnasta tai tiloista edes kaikki alueen työttömät tiedä, vaikka kuinka heitä yritetäänkin tavoittaa. Harvoin on tullut vastaan, että paikalliset yrittäjät valittaisivat, mutta niissä tapauksissa, joissa on näin tehty, on myös otettu yrittäjien huolet huomioon.

Pitkäaikaistyöttömät ovat pääsääntöisesti niin köyhiä, ettei heillä ole varaa syödä ravintoloissa. Heillä ei ole myöskään varaa ostaa uutena vaatteita, kuin hyvin harvoin. Kierrätystoiminnan, kirpputoritoiminnan ja työttömien ruokalatoiminnan alasajo tulee tekemään merkittävän hyvinvoinnin alasajon heille ja seuraukset tulevat säteilemään laajemmin yhteiskunnassa.

Kierrätys on ainoa laajemmin yhteiskunnassa tunnustettu ja näkyvä työllistävien yhdistysten toiminnan ala. Se on hyvin työvoimavaltaista toimintaa. Meidän jäsenyhdistyksistämme osa on ylläpitänyt kierrätystä, mutta osa on joutunut täydestä 100 % palkkatuesta huolimatta keskeyttämään toimintansa, koska toiminnan kustannukset ovat olleet sellaiset, ettei toiminnanjohtajan palkkaukseen ole ollut mahdollisuuksia.

Tätä tukee sekin, että palkkatukilainsäädännön yhteydessä sosiaalisten yritysten rekisteri ollaan kumoamassa – eli sosiaalisille yrityksille ei Suomen nykyisellä lainsäädännöllä ole riittävästi markkinapotentiaalia.

Asetuksen lisäehdoista ajatus, että lähes kaikki asiakkaat ovat Suomessa asuvia henkilöitä tai Suomeen rekisteröityjä organisaatioita kuvastaa varmasti nykytilannetta. Samoin ajatus siitä, että saman kunnan asukkaille tarjotaan palveluita. Mutta miten tätä valvotaan käytännössä? Joutuvatko työttömät kuljettamaan passeja tai henkilökortteja mukana, että voivat todistaa olevansa ”Suomessa asuvia henkilöitä”? Miten viranomainen valvoo tätä tilannetta, ja miten kiistat ratkaistaan? Voiko viranomainen päättää asian mielivaltaisesti?

Lakiesityksen toimintalogiikka on kohtuuton Suomen näkökulmasta

Keskusjärjestön mielestä on täysin kohtuutonta ja poliittisesti hampaatonta, miten Euroopan unionin oikeustapauksissa tehtyjä linjauksia käytetään tässä yhteydessä ja sovelletaan Suomeen. Toimintalogiikka, mitä tässä lakiesityksessä sovelletaan, on kohtuuton ja hyvinvointiyhteiskunnan kannalta erittäin vaarallinen apparaatti, kun muutamat yksittäiset kansalliset oikeustapaukset määrittelevät koko Euroalueen linjan, miten voidaan tukea Suomessa yleishyödylliseksi katsottua toimintaa.

Esimerkiksi missä tahansa Euroopan maassa Romaniassa tai Slovakiassa, missä palkkataso on aivan eri kuin Suomessa, yritys voi haastaa jonkin toimijan kilpailun vääristämisestä ja voittaessaan tapauksen, vedetään mutkat suoriksi koko Euroopan unionin tasolle samat euromääräiset rajat kuin mainituille maille.

De minimis – ja ryhmäpoikkeusasetukset euromäärineen sallivat aivan eri kokoluokan toiminnan alemman palkkakustannusten maille kuin Suomelle. Euromäärät ovat jämähtäneet tasolleen vuosikausiksi huolimatta inflaation tasosta. Pitkällä tähtäimellä euromäärät ovat sellaiset, että käytännössä hyvin pienimuotoista julkisesti tuettua toimintaa ylipäätään sallitaan.

Yrityksillä ei ole velvollisuutta palkata ketään tai muutoinkaan osallistua yhteisvastuulliseen toimintaan. Yrityksen tehtävänä on voiton tavoittelu. Ainoastaan julkisella taholla on velvollisuutena turvata kansalaisten elämä. Tällä esityksellä rajataan merkittävästi yleishyödyllisten yksityisten yhdistysten mahdollisuuksia tukea julkista sektoria tässä tehtävässä.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Työttömien Keskusjärjestön mielestä tämä on kannatettava lakipykälä.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Tuella palkatun siirtäminen on ollut suhteellisesti tuloksekkain ja tehokkain tapa yhdistyksissä tukea työttömiä avoimille työmarkkinoille. Nyt tämä yritysten etu heikkenee merkittävästi. Sikäli esitys on johdonmukainen ja ymmärrettävä.

Millä tavalla 100 % palkkatukeen lisätyt ehdot vaikuttavat edelleen sijoittamiseen? Katsotaanko nämäkin 100 % palkkatuet myyntituloiksi ja mahdollisesti Euroopan jäsenmaiden kilpailua vääristäväksi, vaikka tosiasiallinen työ tehtäisiinkin kohdeyrityksissä?

Mikäli näin katsotaan, edelleen sijoittaminen yrityksiin jää varmaankin yhdistyksissä täysin marginaali-ilmiöksi. Tälläkin hetkellä malli on vain muutamissa meidän jäsenyhdistyksissämme käytössä.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Lakipykälä on ok, ja voi lisätä jonkin verran kysyntää raflaavalla otsikolla (mikä ei vastaa täysin totuutta), silloin kun avoimet työmarkkinat vetävät.

Se ei ole kovin merkittävä parannus nykyiseen yleiseen 50 % palkkatukeen, missä katetaan lomaraha ja sivukulut. Yllä lasketun esimerkin mukaisesti palkkatuki kattaisi 56,9 % palkkakuluista. Parannus olisi n. 6,9 % palkkakuluista nykyiseen pitkäaikaistyöttömien palkkatukeen, joka on pidempikestoinen ja jossa ei ole ikärajaa.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Työllisyyspoliittinen avustus on hyvä tärkeä säilyttää jatkossakin. Mutta nykyisenkaltaisena sitä ei voi säilyttää, koska se kytketään niin vahvasti palkkatukityöllistämiseen, mikä yleishyödyllisten järjestöjen osalta käytännössä ajetaan alas hyvin pienelle tasolle.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Sosiaalisten yritysten statukseen on ollut vähän kysyntää. Olisiko tämä merkki siitä, että yritysmuotoisesti Suomessa ei ole riittävästi kiinnostusta tai toimintaedellytyksiä kantaa työllistämisestä yhteiskuntavastuuta?

Mitä hallitus on valmis tekemään asian eteen, kun yhdistysten ja säätiöiden mahdollisuudet lainsäädännössä ja yhteiskunnallisessa tuessa kapenevat (mm. oleellisesti tämän lakiesityksen myötä)?

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. **Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. **Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. **Muuta kommentoitavaa**

Työttömien Keskusjärjestö vaatii, että tämä esitys kumotaan. Yleiseen palkkatukeen tehdyistä parannuksista huolimatta lakiuudistus ei todennäköisesti lisää yritysten työllistämistä kovinkaan merkittävästi, jos ollenkaan. Esityksellä kuitenkin romutetaan yhdistysten ja säätiöiden nykyinen työllistämistoiminta. Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien mahdollisuudet työllistyä edes joksikin aikaa heikkenevät näin merkittävästi.

Suomessa hyvä talouden suhdannetilanne ei tule kestämaan kovin pitkään, koska kansainvälisessä taloudessa tapahtuu suuria mullistuksia. Kaikkia toimijoita tarvitaan, että saadaan ylläpidettyä työllisyyttä ja siten yhteiskuntarauhaa.

Huolena on, että entistä laajempi joukko työttömiä jää kuntouttavaan työtoiminnan palveluun ilman jatkopolkuja. Kuntouttava työtoiminta ei ole palkkasuhteista ja näin ollen heille ei kerry eläkettä. Näiden ihmisten köyhyys lisääntyy.

Yritysten palkkatukibyrokraatiaa vähentää parhaiten se, että viranomaisilla on riittävästi hallinnollista kapasiteettia käsitellä hakemukset viiveettä. Virtaviivaistaminen voi jouduttaa hallinnollista taakkaa, mutta ei se poistu tällä esityksellä kokonaan.

Esityksessä työnantajien yleisen palkkatukitason tukitaso heikkenee yli vuoden työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien näkökulmasta – poikkeuksena yli 55-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien 70 % palkkatuki. Lisäksi palkkatukijaksojen lyhyempi kesto heikentää kaikkien työllistäjien näkökulmasta palkkatuen houkuttelevuutta.

Lopuksi palkkatuen heikentämistä perustellaan palkkatuen heikolla vaikuttavuudella. Tehdyt tutkimukset ovat kuitenkin rajallisia. Ensinnäkin kaltaistamismenetelmää voidaan kyseenalaistaa - onko täysin samankaltaisia työttömiä, samoilla taidoilla, työkyvyllä jne. sekä ovatko alueelliset

työllisyystilanteet samankaltaisia? Onko toimenpiteen arvioinnin tarkastelujakso riittävän pitkä? Tutkimusten premissit eivät ole niin varmoja, kuin niistä johdetut tulokset.

Ongelmana on myös se, että palkkatukea tarkastellaan ainoastaan työllistymisen näkökulmasta. Palkkatuetulla työllä on myös hyvinvointiyhteiskuntaa kannatteleva funktio. Työllistetyt itse kokevat usein palkkatuetun työn merkitykselliseksi. Lisäksi palkkatuetun työn hyödyt kertyvät köyhille ihmisille, jotka jäisivät muutoin jopa tyhjän päälle. Esimerkkinä - nyt koronan aikana, kun yhdistykset ovat joutuneet pitämään välillä oviaan kiinni, moni työtön kertoo syvän yksinäisyyden kokemuksista. Yhdistys on ollut monelle kannattelevana voimana. Tämäkin henkireikä on nyt vaarana, että menetetään.

Haapakoski Jukka
Työttömien Keskusjärjestö ry